

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΛΥΣΕΙΣ

ΕΝΙΑΙΕΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2024-2025
Β΄ ΤΑΞΗΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 28 Μαΐου 2025
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
Α΄ ΣΕΙΡΑ
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: 1B

ΟΙ ΛΥΣΕΙΣ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΔΕΚΑΟΚΤΩ (18) ΣΕΛΙΔΕΣ

Η φιλία και οι δυσκολίες της

Όταν ήμουν στο δημοτικό (εκείνα τα χρόνια τα παλιά...) συνηθίζαμε να έχουμε λευκώματα τα οποία δίναμε στις φίλες μας (τα αγόρια απείχαν επιδεικτικά από τη διαδικασία αυτή) και μας έγραφαν κάτι, κάποιο μήνυμα, κάποια ευχή, κάποιο ποιηματάκι. Θυμάμαι ακόμα ένα ποιηματάκι που μου είχε γράψει μια φίλη μου, όταν πηγαίναμε έκτη δημοτικού:

*Το παν περνά και χάνεται
στου χρόνου την πορεία,
πλην ένα μόνο δεν περνά
ποτέ δεν σβήνει, δεν γερνά,
η ειλικρινής φιλία.*

Δεν είναι πολύ όμορφοι μέσα στην αφέλειά τους οι στίχοι αυτοί; Δεν είναι πολύ ανακουφιστική η ιδέα ότι υπάρχει κάτι που δεν περνά και δεν γερνά, αλλά διατηρείται πάντα και μας στηρίζει σε όλη μας τη ζωή; Η ιδέα αυτή πάντα με συγκινούσε, γιατί για μένα η φιλία ανέκαθεν ήταν μια σταθερά που με έκανε να νιώθω ότι δεν είμαι μόνη σε αυτήν τη ζωή, ότι έχω ανθρώπους που νοιάζονται για μένα και εγώ νοιάζομαι για εκείνους, ότι αξίζω σαν άνθρωπος.

Ωστόσο, καθώς μεγάλωνα, υπήρχε και μια άλλη αντίληψη για τη φιλία που με επηρέαζε. Θυμάμαι τη σύγχυση που ένιωθα, όταν η γιαγιά μου έλεγε: «μην εμπιστεύεσαι τους φίλους σου. Φίλος ίσον φίδι». Αυτή ήταν μια άλλη στάση απέναντι στη φιλία που, ενώ δεν μου ταίριαζε, καταλάβαινα ότι είχε κάποια λογική, καθώς έβλεπα ότι πράγματι υπήρχαν άνθρωποι που κάποια στιγμή πλήγωναν, έβλαπταν, πρόδιδαν τους φίλους τους.

[...] Ένα κομμάτι μου πίστευε και καλλιεργούσε τη φιλία και ένα άλλο κομμάτι μου τη φοβόταν. [...] Όμως, τα τελευταία χρόνια, βλέπω όλο και περισσότερους ανθρώπους να έχουν μια τέτοια στάση και καταλαβαίνω ότι ίσως είναι μια γενικότερη σύγχυση και δυσκολία.

Έχω την αίσθηση μάλιστα ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν συμβάλει πολύ στη σύγχυση αυτή. Γιατί, βέβαια, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης *πρέπει* να δείχνει κανείς ότι έχει φίλους. Η φιλία δεν είναι πια προαιρετική επιλογή αλλά μια υποχρέωση. Αν θέλεις να δίνεις μια καλή εικόνα για τον εαυτό σου στο περιβάλλον σου, αν θέλεις να δίνεις την εντύπωση ότι είσαι επιτυχημένος και ευτυχισμένος, *πρέπει* να δείχνεις ότι έχεις φίλους, να ανεβάζεις φωτογραφίες με πράγματα που κάνεις με τους φίλους σου, να δείχνεις δικτυωμένος με κάθε τρόπο.

[...] Και ενώ η νοοτροπία της εποχής μας επιβάλλει να έχουμε ή να δείχνουμε ότι έχουμε φίλους, από την άλλη μεριά, η διατήρηση μιας αληθινής φιλίας γίνεται όλο και πιο δύσκολη. [...]

Σοφία Ανδρεοπούλου, MSc, Ψυχολόγος – Παιδοψυχολόγος (Διασκευή)

Ηλεκτρονική Διεύθυνση: <https://dyomagazine.gr/i-filia-kai-oi-dyskolies-tis/>

Ημερομηνία ανάρτησης: 30/06/2023

Ημερομηνία ανάληψης: 15/05/2025

Α.Ι. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΜΟΡΦΗΣ ΑΔΙΔΑΚΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 30)

Α.Ι.1. Στη δεύτερη (2^η) παράγραφο του κειμένου («Δεν είναι ... σαν άνθρωπος») και στην πέμπτη (5^η) παράγραφο («Έχω ... τρόπο») παρουσιάζονται δύο διαφορετικές πτυχές της φιλίας. Να αναφέρετε την πτυχή που παρουσιάζεται σε κάθε μία από τις δύο αυτές παραγράφους, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με μία (1) σχετική φράση από κάθε παράγραφο.

(μονάδες 4)

Απάντηση

Πτυχές της φιλίας

▪ Δεύτερη (2^η) παράγραφος

Πτυχή: Τα οφέλη / η αξία / η σημασία της φιλίας / άλλο συναφές

Τεκμηρίωση:

- πολύ ανακουφιστική η ιδέα
- (υπάρχει) κάτι που δεν περνά και δεν γερνά αλλά διατηρείται πάντα
- μας στηρίζει σε όλη μας τη ζωή
- η φιλία ανέκαθεν ήταν μια σταθερά
- που με έκανε να νιώθω ότι δεν είμαι μόνη σε αυτή τη ζωή
- έχω ανθρώπους που νοιάζονται για μένα
- νοιάζομαι για εκείνους
- αξίζω σαν άνθρωπος

Μία (1) φράση από τις πιο πάνω

▪ Πέμπτη (5^η) παράγραφος

Πτυχή: Η φιλία (οι φίλοι) στο διαδίκτυο / Η φιλία (οι φίλοι) στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης / Η σύγχυση που προκαλούν τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης σε σχέση με τη φιλία / Η εικόνα των φίλων στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης / άλλο συναφές

Τεκμηρίωση:

- (Έχω την αίσθηση μάλιστα ότι) τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν συμβάλει πολύ στη σύγχυση αυτή.

- (Γιατί, βέβαια,) στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης πρέπει να δείχνει κανείς ότι έχει φίλους.
- Η φίλια δεν είναι πια προαιρετική επιλογή αλλά μια υποχρέωση.
- Αν θέλεις να δίνεις μια καλή εικόνα για τον εαυτό σου στο περιβάλλον σου
- αν θέλεις να δίνεις την εντύπωση ότι είσαι επιτυχημένος και ευτυχισμένος
- πρέπει να δείχνεις ότι έχεις φίλους
- να ανεβάζεις φωτογραφίες με πράγματα που κάνεις με τους φίλους σου
- να δείχνεις δικτυωμένος με κάθε τρόπο

Μία (1) φράση από τις πιο πάνω

A.I.2. Η γιαγιά της συγγραφέως έλεγε: «μην εμπιστεύεσαι τους φίλους σου. Φίλος ίσον φίδι» (3^η παράγραφος). Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με την άποψη της γιαγιάς; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας με δύο (2) επιχειρήματα.

(μονάδες 3)

Απάντηση

Ενδεικτικά

- Συμφωνώ
 - Κάποιοι φίλοι μας προδίδουν.
 - Κάποιοι φίλοι προδίδουν τα μυστικά μας.
 - Στα δύσκολα μας εγκαταλείπουν.
 - Κοιτάζουν το συμφέρον τους.
 - Υπάρχουν περιπτώσεις φίλων που μας πληγώνουν.
 - Κάποιοι φίλοι παρουσιάζουν μια ψεύτικη εικόνα.
 - Κάποιοι δίδουν έμφαση στην εικόνα και όχι στην ουσία.
 - ...

Δύο (2) επιχειρήματα από τα πιο πάνω

ή

- Διαφωνώ
 - Οι πραγματικοί φίλοι μας υποστηρίζουν.
 - Μας συμπαραστέκονται στα δύσκολα.
 - Δεν μας προδίδουν.

- Δεν κοιτάζουν το συμφέρον τους.
- Δείχνουν κατανόηση / ενδιαφέρον.
- Είναι εχέμυθοι.
- Επικοινωνούν καλύτερα λόγω ίδιας ηλικίας / κοινών ενδιαφερόντων.
- ...

Δύο (2) επιχειρήματα από τα πιο πάνω

ή

Συμφωνώ και Διαφωνώ

- Επιχείρημα για συμφωνία
- Επιχείρημα για διαφωνία

A.I.3. Να δηλώσετε αν το περιεχόμενο των πιο κάτω προτάσεων είναι «Ορθό» ή «Λανθασμένο» γράφοντας στα τετράδια των απαντήσεών σας «Ο» ή «Λ» αντίστοιχα.

α. Στην πρώτη (1^η) παράγραφο («Όταν ... φίλια») η συγγραφέας αξιοποιεί τον κειμενικό τύπο της Αφήγησης.

β. Η συγγραφέας στην πρώτη (1^η) παράγραφο («Όταν ... φίλια»), για να κάνει το ύφος ζωντανό, χρησιμοποιεί το δεύτερο (β') πρόσωπο.

γ. Σκοπός της συγγραφέως είναι να πείσει τους δέκτες ότι στη σημερινή εποχή είναι εύκολο να έχουν πραγματικούς φίλους.

δ. Σύμφωνα με τη συγγραφέα, τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης ενισχύουν την αληθινή φιλία.

(μονάδες 4)

Απάντηση

- α. Ορθό
- β. Λάθος
- γ. Λάθος
- δ. Λάθος

A.I.4. Να γράψετε τη Θεματική Πρόταση της πέμπτης (5^{ης}) παραγράφου («Έχω ... τρόπο»). Στη συνέχεια, να δηλώσετε τον τρόπο ανάπτυξης της ίδιας παραγράφου, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με ένα (1) στοιχείο.

(μονάδες 3)

Απάντηση

Θεματική Πρόταση: «Έχω την αίσθηση ... σύγχυση αυτή.»

Τρόπος Ανάπτυξης: Αιτιολόγηση

Τεκμηρίωση:

- Η Θεματική Πρόταση δημιουργεί το ερώτημα «γιατί».
- Αναφέρεται η λέξη «Γιατί».
- «Γιατί, βέβαια, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης *πρέπει* να δείχνει κανείς ότι έχει φίλους.»
- Εννοείται σε όλη την παράγραφο η λέξη «γιατί».
- Η συγγραφέας εξηγεί τους λόγους για τους οποίους τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης ενισχύουν τη σύγχυση σε σχέση με τη φιλία.
- «Η φιλία ... υποχρέωση.»
- «Αν θέλεις να δίνεις μια καλή εικόνα ... τρόπο.»
- «Αν θέλεις να δίνεις μια καλή εικόνα για τον εαυτό σου στο περιβάλλον σου,/ αν θέλεις να δίνεις την εντύπωση ότι είσαι επιτυχημένος και ευτυχισμένος, *πρέπει* να δείχνεις ότι έχεις φίλους (να ανεβάζεις φωτογραφίες με πράγματα που κάνεις με τους φίλους σου, να δείχνεις δικτυωμένος με κάθε τρόπο.)

Ένα (1) στοιχείο από τα πιο πάνω

A.I.5. α. Αφού βρείτε και γράψετε το υποκείμενο των πιο κάτω υπογραμμισμένων ρημάτων, να δηλώσετε τη μορφή του.

i. Η φιλία δεν είναι πια προαιρετική επιλογή αλλά μια υποχρέωση.

ii. ... πρέπει να δείχνεις δικτυωμένος με κάθε τρόπο

(μονάδες 2)

Απάντηση

Ρήμα	Υποκείμενο	Μορφή
i. <u>δεν είναι</u>	Η φιλία	Ουσιαστικό
ii. <u>πρέπει</u>	να δείχνεις δικτυωμένος με κάθε τρόπο	Πρόταση / Ολόκληρη πρόταση / Δευτερεύουσα πρόταση / Πρόταση με το «να» / Πρόταση χωρίς άρθρο

β. Στο πιο κάτω απόσπασμα το κοινό υποκείμενο των υπογραμμισμένων ρημάτων παραλείπεται. Να το δηλώσετε και να εξηγήσετε γιατί παραλείπεται.

«Αν θέλεις να δίνεις μια καλή εικόνα για τον εαυτό σου στο περιβάλλον σου ...»

(μονάδες 2)

Απάντηση

Κοινό υποκείμενο: Εσύ

Λόγος παράλειψης: Τα ρήματα είναι σε β' πρόσωπο / Εννοείται από τις καταλήξεις των ρημάτων / Εννοείται από τα ρήματα / Εννοείται από την αντωνυμία «σου»

A.I.6. α. Να δηλώσετε τον χρόνο στον οποίο βρίσκονται τα πιο κάτω υπογραμμισμένα ρήματα και να τα μεταφέρετε στον χρόνο που ζητείται στην παρένθεση, διατηρώντας το πρόσωπο, τον αριθμό και τη φωνή.

- i. ... συνηθίζαμε να έχουμε λευκώματα τα οποία δίνουμε στις φίλες μας ... (Συνοπτικός / Στιγμιαίος Μέλλοντας)
- ii. Και ενώ η νοοτροπία της εποχής μας επιβάλλει να έχουμε ή να δείχνουμε ότι έχουμε φίλους ... (Αόριστος)

(μονάδες 4)

Απάντηση

Ρήμα	Δήλωση χρόνου	Μετατροπή
i. δίνουμε	Παρατατικός	θα δώσουμε (Συνοπτικός / Στιγμιαίος Μέλλοντας)
ii. επιβάλλει	Ενεστώτας	επέβαλε (Αόριστος)

β. Να επιλέξετε την ορθή απάντηση.

*Το παν περνά και χάνεται
στου χρόνου την πορεία,
πλην ένα μόνο δεν περνά
ποτέ δεν σβήνει, δεν γερνά,
η ειλικρινής φιλία.*

Στο πιο πάνω ποίημα, η φίλη της συγγραφέως χρησιμοποιεί την Οριστική Έγκλιση:

- i. για να παρουσιάσει μία ευχή σχετικά με τη φιλία
- ii. για να δηλώσει μία πραγματικότητα / βεβαιότητα σχετικά με τη φιλία
- iii. για να εκφράσει μία αμφιβολία σχετικά με τη φιλία
- iv. για να διατυπώσει μία προτροπή σχετικά με τη φιλία

(μονάδες 2)

Απάντηση

Ορθή απάντηση: ii για να δηλώσει μια πραγματικότητα / βεβαιότητα σχετικά με τη φιλία

A.I.7. Να εντοπίσετε και να γράψετε τα αντικείμενα του πιο κάτω υπογραμμισμένου ρήματος, δηλώνοντας το είδος του καθενός.

... συνηθίζαμε να έχουμε λευκώματα τα οποία δίναμε στις φίλες μας και μας έγραφαν κάτι ...

(μονάδες 2)

Απάντηση

Αντικείμενο	Είδος
μας	έμμεσο
κάτι	άμεσο

A.I.8. Αφού μελετήσετε την τρίτη (3^η) παράγραφο («Ωστόσο, ... φίλους τους»), να εντοπίσετε σε αυτήν και να γράψετε:

- α.** ένα (1) συνώνυμο της λέξης «κατανοούσα»
- β.** ένα (1) αντώνυμο της λέξης «ωφελούσαν»

(μονάδες 2)

Απάντηση

(α) Συνώνυμο της λέξης «κατανοούσα»: **καταλάβαινα**

(β) Αντώνυμο της λέξης «ωφελούσαν»: **έβλαπταν / πλήγωναν**

A.I.9. Στο κείμενο αναφέρεται η σύνθετη λέξη «φωτογραφίες»:

α. Να εντοπίσετε και να γράψετε τα συνθετικά μέρη της λέξης αυτής.

β. Με το β' συνθετικό της να σχηματίσετε δύο (2) νέες σύνθετες λέξεις.

(μονάδες 2)

Απάντηση

(α) **Συνθετικά μέρη της λέξης «φωτογραφίες»:** φως / φώτα / φωτίζω + γράφω / γραφή

(β) **Δύο (2) νέες σύνθετες λέξεις με το β' συνθετικό:** περιγράφω, διαγράφω, συγγραφέας, υπογραφή, αναγράφω, περιγραφικός, καταγράφω, γραφομηχανή, γραφολόγος, γραφολογία, γραφολογικός, γραμμόφωνο, κ.λπ.

A.II. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 40)

«Και ενώ η νοοτροπία της εποχής μας επιβάλλει να έχουμε ή να δείχνουμε ότι έχουμε φίλους, από την άλλη μεριά, η διατήρηση μιας αληθινής φιλίας γίνεται όλο και πιο δύσκολη.»

Με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Φιλίας, καλείσαι να γράψεις άρθρο που θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σου με τίτλο «Η αληθινή φιλία στην εποχή μας».

Στο άρθρο σου, αρχικά να αφηγηθείς ένα περιστατικό μέσα από το οποίο να διαφαίνεται τουλάχιστον ένα (1) όφελος της αληθινής φιλίας για τους ανθρώπους. Στη συνέχεια, να παρουσιάσεις την άποψή σου σχετικά με το κατά πόσον οι διαδικτυακοί φίλοι είναι αληθινοί φίλοι, τεκμηριώνοντας με δύο (2) στοιχεία.

(Έκταση: τουλάχιστον 230 λέξεις)

Σημείωση: Δεν επιτρέπεται να αναφέρεις το ονοματεπώνυμό σου ή οποιοδήποτε άλλο στοιχείο, το οποίο μπορεί να αποκαλύψει την ταυτότητά σου.

A. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Πρόλογος
Κύριο Μέρος
Επίλογος

Πρόλογος

Εισαγωγή στο θέμα / Προετοιμασία για ανάπτυξη ζητούμενων

Κύριο Μέρος

Πρώτο Ζητούμενο: Αφήγηση ενός περιστατικού μέσα από το οποίο διαφαίνεται τουλάχιστον ένα (1) όφελος της αληθινής φιλίας

1. **Συνάφεια με το θέμα** - Μέσα από το περιστατικό αναδεικνύεται τουλάχιστον ένα (1) όφελος της αληθινής φιλίας.

Ενδεικτικά ο/η μαθητής/-τρια θα μπορούσε μέσα από την αφήγησή του/της να αναδείξει τουλάχιστον ένα (1) από τα πιο κάτω οφέλη της αληθινής φιλίας:

- Αντίδοτο στη μοναξιά / ικανοποίηση έμφυτης τάσης του ανθρώπου για επικοινωνία
- Βελτίωση ψυχολογίας
- Απόκτηση αυτογνωσίας / Ανιδιοτελής κριτική
- Κοινωνικοποίηση
- Καλλιέργεια συνεργασίας
- Εξευγενισμός ατόμου / ηθική βελτίωση
- Καταφύγιο στις δύσκολες στιγμές / ανιδιοτελής υποστήριξη / συμπαράσταση
- Ευχάριστη συναναστροφή κατά τον ελεύθερο χρόνο
- Κατανόηση συναισθημάτων / σκέψεων
- Καλλιέργεια εμπιστοσύνης
- Εχεμύθεια
- Συμβολή στην επίλυση προβλημάτων
- Ενίσχυση θάρρους, αισιοδοξίας, χαράς, διάθεσης για ζωή
- Αίσθημα ασφάλειας
- Καλλιέργεια ηθικών αξιών (π.χ. ευγένεια, ειλικρίνεια, καλοσύνη, αγάπη, ηρεμία, κ.λπ.)
- Μείωση άγχους
- ...

2. Αφήγηση **περιστατικού** με επαρκή ανάπτυξη

Δεύτερο Ζητούμενο: Οι διαδικτυακοί φίλοι θα μπορούσαν να θεωρηθούν αληθινοί φίλοι;

Άποψη του/της μαθητή/-τριας

Επαρκής τεκμηρίωση της άποψης του/της μαθητή/-τριας με **δύο (2)** στοιχεία

Ενδεικτικές έννοιες που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν ανάλογα για την τεκμηρίωση της άποψης του/της μαθητή/-τριας:

- Ειλικρίνεια
- Εχεμύθεια
- Εμπιστοσύνη
- Ανιδιοτελής υποστήριξη / συμπαράσταση /προστασία
- Αυτοπεποίθηση
- Υπόδειξη λαθών / ειλικρινής κριτική
- Κατανόηση
- Προτεραιότητα στους φίλους / Αφοσίωση
- Πρότυπο ζωής
- Σεβασμός στην προσωπικότητα του φίλου
- Συμμετοχή στη χαρά και στην επιτυχία
- Θυσία για τον φίλο
- ...

Επίλογος: Συμπέρασμα / Ανακεφαλαίωση / Ευχή / Παρότρυνση ...

B. ΔΟΜΗ

- Εξωτερικά δομικά στοιχεία άρθρου [Πρόλογος, Κύριο μέρος, Επίλογος]
- Σύνδεση (π.χ. συνδετικές / διαρθρωτικές λέξεις και φράσεις)
- Χωρισμός κυρίως μέρους σε παραγράφους
- Δομή παραγράφων
- Αλληλουχία ιδεών - Συνοχή

Γ. ΕΚΦΡΑΣΗ

- Σύνταξη
- Ακριβολογία - σαφήνεια
- Κατάλληλο λεξιλόγιο
- Ύφος ανάλογο του κειμενικού είδους (Άρθρο)

Δ. ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

- Ορθή χρήση γραμματικών κανόνων
- Τονισμός

I. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Νίκος Καββαδίας, «Mal du depart»

Θα μείνω πάντα ιδανικός κι ανάξιος εραστής
των μακρυσμένων ταξιδιών και των γαλάζιων πόντων,
και θα πεθάνω μια βραδιά, σαν όλες τις βραδιές,
χωρίς να σχίσω τη θολή γραμμή των οριζόντων.

Για το Μαδράς¹, τη Σιγκαπούρ², τ' Αλγέρι³ και το Σφαξ⁴
θ' αναχωρούν σαν πάντοτε περήφανα τα πλοία,
κι εγώ, σκυφτός σ' ένα γραφείο με χάρτες ναυτικούς,
θα κάνω αθροίσεις σε χοντρά λογιστικά βιβλία.

Θα πάψω πια για μακρινά ταξίδια να μιλώ·
οι φίλοι θα νομίζουνε πως τά 'χω πια ξεχάσει,
κι η μάνα μου, χαρούμενη, θα λέει σ' όποιον ρωτά:
«Ήταν μια λόξα νεανική, μα τώρα έχει περάσει...»

Μα ο εαυτός μου μια βραδιάν εμπρός μου θα υψωθεί
και λόγο, ως ένας δικαστής στυγνός⁵, θα μου ζητήσει,
κι αυτό το ανάξιο χέρι μου που τρέμει θα οπλιστεί,
θα σημαδέψει, κι άφοβα το φταίστη θα χτυπήσει.

Κι εγώ, που τόσο επόθησα μια μέρα να ταφώ
σε κάποια θάλασσα βαθιά στις μακρινές Ινδίες,
θά 'χω ένα θάνατο κοινό και θλιβερό πολύ
και μια κηδεία σαν των πολλών ανθρώπων τις κηδείες.

Νίκος Καββαδίας, *Μαραμπού*, Κέδρος, Αθήνα 1983

Λεξιλόγιο: ¹Μαδράς: λιμάνι της ΝΑ Ινδίας / ²Σιγκαπούρ: εμπορικός κόμβος στη χερσόνησο της Μαλαισίας / ³Αλγέρι: λιμάνι και πρωτεύουσα της Αλγερίας / ⁴Σφαξ: λιμάνι της Τυνησίας / ⁵στυγνός: σκληρός και αντιπαθητικός

Ερώτηση Β1

Να αναφέρετε δύο (2) παράγοντες που οδηγούν στην αποτυχία πραγματοποίησης της επιθυμίας του ποιητικού υποκειμένου να ταξιδέψει, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με σχετικούς στίχους από το ποίημα. Στη συνέχεια, να γράψετε ένα (1) συναίσθημα που νιώθει το ποιητικό υποκείμενο εξαιτίας της αποτυχίας του αυτής, με αναφορά σε λέξεις/φράσεις του κειμένου.

(μονάδες 10)

Απάντηση

<u>Παράγοντες αποτυχίας</u>	<u>Τεκμηρίωση</u>
1. Ο εαυτός του / Έλλειψη τόλμης και αποφασιστικότητας / άλλο συναφές	<i>Μα ο εαυτός μου ... θα χτυπήσει.</i> (Η παράθεση μικρότερου στοχευμένου αποσπάσματος θεωρείται ορθή.)
2. Ο συμβιβασμός με τη ρουτίνα (καθημερινότητα / εργασία) / άλλο συναφές	<i>κι εγώ, σκυφτός σ' ένα γραφείο με χάρτες ναυτικούς, / θα κάνω αθροίσεις σε χοντρά λογιστικά βιβλία.</i> (Η παράθεση μικρότερου στοχευμένου αποσπάσματος θεωρείται ορθή.)
3. Κοινωνικός περίγυρος / Η μη ενθαρρυντική στάση του κοινωνικού περιγύρου / άλλο συναφές	<i>οι φίλοι θα νομίζουνε πως τά 'χω πια ξεχάσει / κι η μάνα μου, χαρούμενη, θα λέει σ' όποιον ρωτά: / «Ήταν μια λόξα νεανική, μα τώρα έχει περάσει...»</i> ή <i>οι φίλοι θα νομίζουνε πως τά 'χω πια ξεχάσει</i> ή <i>κι η μάνα μου, χαρούμενη, θα λέει σ' όποιον ρωτά: / «Ήταν μια λόξα νεανική, μα τώρα έχει περάσει...»</i> (Η παράθεση μικρότερου στοχευμένου αποσπάσματος θεωρείται ορθή.)

Σημείωση: σε περίπτωση που ο/η μαθητής/-τρια αναφερθεί ξεχωριστά στη **μη ενθαρρυντική στάση των φίλων** και στη **μη υποστηρικτική στάση της μητέρας** και τεκμηριώσει με σχετικούς στίχους, τότε θεωρούνται δύο (2) ξεχωριστοί παράγοντες και δίδονται οι αντίστοιχες μονάδες.

Αναφορά δύο (2) παραγόντων από τους πιο πάνω - Τεκμηρίωση με σχετικούς στίχους

Συναίσθημα ποιητικού υποκειμένου εξαιτίας της αποτυχίας

- θλίψη / λύπη / στεναχώρια
- πόνος / οδύνη
- απογοήτευση

- απελπισία / απόγνωση
- ματαίωση
- εσωτερική σύγκρουση
- φόβος
- ενοχή / τύψεις
- θυμός / αγανάκτηση
- πικρία
- αίσθηση εγκλωβισμού / αδιεξόδου
- ...

Ένα (1) από τα πιο πάνω συναισθήματα

Τεκμηρίωση με λέξεις / φράσεις του κειμένου

- Τίτλος «Mal du depart».
- «Θα μείνω πάντα ιδανικός κι ανάξιος εραστής των μακρυσμένων ταξιδιών και των γαλάζιων πόντων»
- «και θα πεθάνω μια βραδιά σαν όλες τις βραδιές, χωρίς να σχίσω τη θολή γραμμή των οριζόντων»
- «Για το Μαδράς, τη Σιγγαπούρ, τ' Αλγέρι και το Σφαξ θ' αναχωρούν σαν πάντοτε περήφανα τα πλοία, κι εγώ, σκυφτός σ' ένα γραφείο με χάρτες ναυτικούς / θα κάνω αθροίσεις σε χοντρά λογιστικά βιβλία»
- «Θα πάψω πια για μακρινά ταξίδια να μιλώ·
- «οι φίλοι θα νομίζουνε πως τά 'χω πια ξεχάσει»
- κι η μάνα μου, χαρούμενη, θα λέει σ' όποιον ρωτά: «Ήταν μια λόξα νεανική, μα τώρα έχει περάσει...»
- «Μα ο εαυτός μου ... θα κτυπήσει»
- «θά 'χω ένα θάνατο κοινό και θλιβερό πολύ και μια κηδεία σαν των πολλών ανθρώπων τις κηδείες.»

1 στοιχείο τεκμηρίωσης

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ ΜΕ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

II. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Κωστής Παλαμάς, «Το ταξίδι»

Μου σφίγγει ο καημός, σα θηλιά το λαιμό
 και μες στην καρδιά με δαγκώνει σα φίδι.
 Παράξενο θέλω ν' αρχίσω ταξίδι,
 χωρίς, μα χωρίς τελειωμό.

Το δρόμο μ' αργά να τραβώ, να τραβώ,
αλλά πουθενά και ποτέ να μη στέκω,
ψυχή να μη βρίσκω, ή πάντα να μπλέκω
με κόσμο τυφλό και βουβό.

Να νιώθω τριγύρω πλατιά ερημιά,
κλεισμένα τα σπίτια, τα τζάκια σβησμένα,
ψηλά να μη φέγγη αστέρι κανένα,
και κάτου γυναίκα καμιά.
Ε! ίσως σε τέτοιο ταξίδι αν βρεθώ,
ατέλειωτο, έρμο, σ' αγνώριστη χώρα,
δε θα 'χω περίσσια λαχτάρα σαν τώρα,
Αγάπη, από σε να χαθώ!

**Κωστής Παλαμάς, Τραγούδια της πατρίδος μου, Αθήνα 1886 Πηγή: Λίνου Πολίτη
Ποιητική Ανθολογία, Βιβλίο έκτο: Ο Παλαμάς και οι σύγχρονοί του, σελ. 48, Δωδώνη,
Αθήνα 1998**

Ερώτηση Β2

(α) «Ο κοινός θεματικός άξονας των πιο πάνω ποιημάτων είναι το ταξίδι». Να γράψετε δύο (2) διαφορές που εντοπίζετε μεταξύ του ταξιδιού στο ποίημα «Mal du depart» και του ταξιδιού στο ποίημα «Το ταξίδι», τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με στοιχεία από το κάθε ποίημα.
(μονάδες 10)

Απάντηση

ΔΙΑΦΟΡΕΣ (ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ)	
«Mal du depart»	«Το ταξίδι»
<p>1. Ταξίδι με πλοίο</p> <p><u>Τεκμηρίωση</u></p> <p><i>των γαλάζιων πόντων / τη θολή γραμμή των οριζόντων / θ' αναχωρούν σαν πάντοτε περήφανα τα πλοία / χάρτες ναυτικούς / σε κάποια θάλασσα βαθιά</i></p>	<p>1. Δεν διευκρινίζεται το μέσο ταξιδιού.</p> <p><u>Τεκμηρίωση</u></p> <p>Δίδεται η αντίστοιχη μονάδα (1 μονάδα) στην πιο πάνω απάντηση.</p> <p style="text-align: center;">ή</p> <p>Ταξίδι μέσω δρόμου</p> <p><u>Τεκμηρίωση</u></p> <p><i>Το δρόμο μ' αργά να τραβώ, να τραβώ</i></p>
<p>2. Σκοπός ποιητικού υποκειμένου:</p> <p>- να ξεφύγει από τη ρουτίνα</p> <p><u>Τεκμηρίωση</u></p>	<p>2. Σκοπός ποιητικού υποκειμένου:</p> <p>- να ξεφύγει από την Αγάπη / από μια οδυνηρή συναισθηματική κατάσταση / άλλο συναφές</p>

<p>Για το Μαδράς, ... βιβλία ή</p> <p>- να ξεφύγει από την κοινοτυπία της ζωής</p> <p><u>Τεκμηρίωση</u> και θα πεθάνω μια βραδιά, σαν όλες τις βραδιές / θάνατο κοινό / σαν των πολλών ανθρώπων τις κηδείες</p> <p>ή</p> <p>- να γνωρίσει μακρινούς προορισμούς / να ζήσει μια ζωή γεμάτη περιπέτειες</p> <p><u>Τεκμηρίωση</u> εραστής των μακρυσμένων ταξιδιών και των γαλάζιων πόντων / τη θολή γραμμή των οριζόντων. / Για το Μαδράς, τη Σιγγαπούρ, τ' Αλγέρι και το Σφαξ / μακρινά ταξίδια / Κι εγώ, που τόσο επόθησα ... Ινδίες</p>	<p><u>Τεκμηρίωση</u> (δε θα 'χω περίσσια λαχτάρα σαν τώρα), Αγάπη, από σε να χαθώ! / Μου σφίγγει ...σα φίδι / Το δρόμο ... να μη στέκω / και κάτου γυναίκα καμιά.</p> <p>ή</p> <p>- να απομονωθεί / να ξεφύγει από όλους και από όλα / άλλο συναφές</p> <p><u>Τεκμηρίωση</u> Το δρόμο ... βουβό / Να νιώθω ... γυναίκα καμιά / (ταξίδι) ατέλειωτο, έρμο, σ' αγνώριστη χώρα / Αγάπη, από σε να χαθώ!</p> <p>ή</p> <p>- να πραγματοποιήσει ένα ταξίδι χωρίς τελειωμό / άλλο συναφές</p> <p><u>Τεκμηρίωση</u> ταξίδι, χωρίς, μα χωρίς τελειωμό / Το δρόμο ... να μη στέκω / (ταξίδι) ατέλειωτο</p> <p>ή</p> <p>- να πραγματοποιήσει ένα ταξίδι σε ερημικούς τόπους / άλλο συναφές</p> <p><u>Τεκμηρίωση</u> ψυχή ... βουβό / Να νιώθω ... γυναίκα καμιά / (ταξίδι) ατέλειωτο, έρμο, σ' αγνώριστη χώρα</p>
<p>3. Αναφορά συγκεκριμένων προορισμών</p> <p><u>Τεκμηρίωση</u> Για το Μαδράς, τη Σιγγαπούρ, τ' Αλγέρι και το Σφαξ / σε κάποια θάλασσα βαθιά στις μακρινές Ινδίες</p>	<p>3. Δεν αναφέρεται συγκεκριμένος προορισμός / Ταξίδι χωρίς τελειωμό</p> <p><u>Τεκμηρίωση</u> Παράξενο θέλω ν' αρχίσω ταξίδι, χωρίς, μα χωρίς τελειωμό / (ταξίδι) ατέλειωτο, έρμο, σ' αγνώριστη χώρα</p>
<p>4. Ελκυστικοί προορισμοί / άλλο συναφές</p> <p><u>Τεκμηρίωση</u> των μακρυσμένων ταξιδιών και των γαλάζιων πόντων / Για το Μαδράς, τη Σιγγαπούρ, τ' Αλγέρι και το Σφαξ / σε κάποια θάλασσα βαθιά στις μακρινές Ινδίες</p>	<p>4. Ερημικοί προορισμοί / άλλο συναφές</p> <p><u>Τεκμηρίωση</u> ψυχή να μη βρίσκω, ή πάντα να μπλέκω με κόσμο τυφλό και βουβό / Να νιώθω τριγύρω ... σβησμένα / και κάτου γυναίκα καμιά / έρμο, σ' αγνώριστη χώρα</p>

<p>5. Μη πραγματοποίηση ταξιδιού</p> <p><u>Τεκμηρίωση</u> Θα μείνω πάντα ιδανικός κι ανάξιος εραστής / θα πεθάνω μια βραδιά, σαν όλες τις βραδιές / χωρίς να σχίσω τη θολή γραμμή των οριζόντων / κι εγώ ... βιβλία / Θα πάψω πια για μακρινά ταξίδια να μιλώ / «Ήταν μια λόξα νεανική, μα τώρα έχει περάσει...» / Μα ο εαυτός μου ... θα χτυπήσει / θά 'χω ... τις κηδείες.</p>	<p>5. Πιθανότητα πραγματοποίησης ταξιδιού</p> <p><u>Τεκμηρίωση</u> Ε! ίσως σε τέτοιο ταξίδι αν βρεθώ</p>
<p>6. Απογοήτευση / πικρία ποιητικού υποκειμένου από τη μη πραγματοποίηση του ταξιδιού</p> <p><u>Τεκμηρίωση</u> Τίτλος «<i>Mal du depart</i>». / Θα μείνω ... πόντων / και θα πεθάνω ... τις βραδιές, / χωρίς ... οριζόντων / Για το Μαδράς, ... βιβλία / «Θα πάψω πια για μακρινά ταξίδια να μιλώ / οι φίλοι ... ξεχάσει / κι η μάνα μου ... έχει περάσει / Μα ο εαυτός μου ... θα κτυπήσει / θά 'χω ένα θάνατο ... πολύ / και μια κηδεία ... τις κηδείες</p>	<p>6. Ελπίδα ποιητικού υποκειμένου ότι ίσως κάποτε πραγματοποιηθεί το ταξίδι.</p> <p><u>Τεκμηρίωση</u> Ε! ίσως σε τέτοιο ταξίδι αν βρεθώ</p>

(β) Να εντοπίσετε και να γράψετε δύο (2) κοινά εκφραστικά μέσα με τα οποία παρουσιάζεται το ταξίδι σε κάθε ποίημα, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με λέξεις/φράσεις από κάθε ποίημα.

(μονάδες 10)

Κοινά εκφραστικά μέσα (ενδεικτικά)

• **Εικόνα**

«Mal du depart» (ενδεικτικά): των μακρυσμένων ταξιδιών και των γαλάζιων πόντων / θ' αναχωρούν σαν πάντοτε περήφανα τα πλοία / κι εγώ σκυφτός ... βιβλία / Μα ο εαυτός μου ... κι άφοβα το φταίστη θα χτυπήσει / σε κάποια θάλασσα βαθιά στις μακρινές Ινδίες

«Το Ταξίδι» (ενδεικτικά): Το δρόμο μ' αργά να τραβώ, να τραβώ / ή πάντα να μπλέκω με κόσμο τυφλό και βουβό / Να νιώθω τριγύρω πλατιά ερημιά / κλεισμένα τα σπίτια / τα τζάκια σβησμένα / ψηλά να μη φέγγη αστέρι κανένα

- **Μεταφορά**

«**Mal du depart**» (ενδεικτικά): χωρίς να σχίσω τη θολή γραμμή των οριζόντων / θ' αναχωρούν σαν πάντοτε περήφανα τα πλοία

«**Το Ταξίδι**» (ενδεικτικά): Μου σφίγγει ο καημός το λαιμό / Το δρόμο μ' αργά να τραβώ, να τραβώ / ψυχή να μη βρίσκω / Να νιώθω τριγύρω πλατιά ερημιά

- **Επανάληψη**

«**Mal du depart**»: ταξιδιών - ταξίδια / βραδιά - βραδιές / κηδεία - κηδείες

«**Το Ταξίδι**»: επανάληψη του όρου «ταξίδι» / χωρίς, μα χωρίς / να τραβώ, να τραβώ

- **Παρομοίωση**

«**Mal du depart**»: σαν όλες τις βραδιές / σαν πάντοτε / ως ένας δικαστής στυγνός / σαν των πολλών ανθρώπων

«**Το Ταξίδι**»: σα θηλιά / σα φίδι

- **Αντίθεση**

«**Mal du depart**» (ενδεικτικά):

- ιδανικός κι ανάξιος εραστής των μακρυσμένων ταξιδιών και των γαλάζιων πόντων /
- θ' αναχωρούν σαν πάντοτε περήφανα τα πλοία, κι εγώ, σκυφτός σ' ένα γραφείο με χάρτες ναυτικούς, θα κάνω αθροίσεις σε χοντρά λογιστικά βιβλία. /
- Μα ο εαυτός μου μια βραδιάν εμπρός μου θα υψωθεί και λόγος, ως ένας δικαστής στυγνός θα μου ζητήσει /
- Κι εγώ, που τόσο επόθησα μια μέρα να ταφώ σε κάποια θάλασσα βαθιά στις μακρινές Ινδίες, θά 'χω ένα θάνατο κοινό και θλιβερό πολύ και μια κηδεία σαν των πολλών ανθρώπων τις κηδείες

«**Το Ταξίδι**» (ενδεικτικά): μελλοντική ερημική κατάσταση (ψυχή να μην βρίσκω / κόσμο τυφλό και βουβό / πλατιά ερημιά / κλεισμένα τα σπίτια / τζάκια σβησμένα / κάτου γυναίκα καμιά) ≠ εννοούμενες τωρινές συναναστροφές από τις οποίες επιθυμεί να απαλλαγεί το ποιητικό υποκείμενο

- **Επίθετα - Επιθετικοί προσδιορισμοί**

«**Mal du depart**»: ιδανικός / ανάξιος / μακρυσμένων / γαλάζιων / θολή / σκυφτός / νεανική / στυγνός / ανάξιο / κοινό / θλιβερό

«**Το Ταξίδι**»: παράξενο / τυφλό / βουβό / πλατιά / κλεισμένα / σβησμένα / ατέλειωτο / έρμο / αγνώριστη

- **Ασύνδετο σχήμα**

«Mal du depart»: Για το Μαδράς, τη Σιγκαπούρ, τ' Αλγέρι

«Το Ταξίδι»: Να νιώθω τριγύρω πλατιά ερημιά, κλεισμένα τα σπίτια, τα τζάκια σβησμένα, ψηλά να μη φέγγη αστέρι κανένα / ίσως σε τέτοιο ταξίδι αν βρεθώ, ατέλειωτο, έρμο, σ' αγνώριστη χώρα

- **Προσωποποίηση**

«Mal du depart»: περήφανα πλοία

«Το Ταξίδι»: Μου σφίγγει ο καημός το λαιμό / Αγάπη, από σε να χαθώ!

ΤΕΛΟΣ ΛΥΣΕΩΝ